

בְּאָחוּ, וְהִיא שְׂבָה וְאוֹמֶרֶת: הֲלוֹא
אָנֹכִי אֲתֹנֶךָ - מִכָּאֵן הִיָּה לָּהּ
לְפָתַח! וְהִיא לֹא פָתְחָה, אֶלֶּא -
מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִם כֵּן, לְמַה טָּרַח
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָתַח אֶת פִּיהָ
בְּדַבְּרִים הַלְלוֹ?

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי בְּדַבְּרִים
הַלְלוּ לְמַדְנֵנוּ עַל דַּעַת בְּלָעַם
שְׂאִינוּ כְדַאי לְשֵׁרוֹת עֲלֵינוּ רוּחַ
הַקְדוֹשׁ. וְלִמְדֵנוּ שְׁהָרִי אֵין בְּאַתּוֹנוּ
יְכַלֵּת לְהִזְיֵק אוֹ לְהִיטִיב. וְלִמְדֵנוּ
מֵאַתּוֹן זֶה שְׁהָרִי אֵין פֶּחַ בְּבִהְמוֹת
לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן דַּעַת שְׁלֵמָה. בֹּא
תִרְאֶה, בְּלָעַם, בְּאוֹתוֹ דְּבוּר שֶׁל
אַתּוֹנוּ וּבְאוֹתָהּ דַּעַת טַפְשָׁה לֹא
יְכוּל לַעֲמֹד. בְּדַעַת עֲלִיוֹנָה עַל
אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְהֵאמֵר לְבָלָעַם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ.
וְכִי בְרִשׁוֹתֵי הִיָּה לַעֲשׂוֹת טוֹב
וְרַע? לֹא. שְׁהָרִי בְּהִמּוֹת לֹא
מִתְנַהֲגוֹת אֶלֶּא כַּמָּה שְׂמִנְהִיגִים
אוֹתָן. וְאֵף עַל גַּב שְׂאוֹתָהּ אֲתוֹן
בְּעַמְק (בְּמַצְלוּקָה) יוֹתֵר, זֶה לֹא
בְרִשׁוֹתָהּ, שְׁהָרִי הוּא הַטְּעִינָה
בְּכַשְׁפִּיו, וְעוֹמְדַת בְּרִשׁוֹתוֹ.

וַיֹּאמֶר בְּלָעַם לְאַתּוֹן כִּי הִתְעַלְלַתָּ
בִּי. הִיָּה לוֹ לְצַחֵק מִמֶּנָּה, וְהוּא
הַשִּׁיב כְּטַפְשׁוֹת דְּבָרֶיהָ לַעֲמִתָּהּ.
אִז צַחֵקוֹ מִמֶּנּוּ, וְנִהְיָה קַל
בְּעִינֵיהֶם, וַיִּדְעוּ שֶׁהוּא שׁוֹטֵה.
וּמָה אָמַר? כִּי הִתְעַלְלַתָּ בִּי לוֹ יֵשׁ
חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ: שׁוֹטֵה זֶה יְכוּל
לְהַשְׁמִיד עַמִּים בְּפִיו, אֵיךְ לֹא
יְכוּל לְהַשְׁמִיד אֶת אֲתוֹנוּ וְהוּא
צָרִיךְ חֶרֶב?! וְלִמְדֵנוּ שְׂאֵין פֶּחַ
בְּבִהְמוֹת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶן רוּחַ
אַחֲרֵת. שְׂאֵם יֵאמְרוּ בְּנֵי אָדָם, אִם
יְדַבְּרוּ בְּבִהְמוֹת כַּמָּה דַּעַת שְׁלָם
יוֹצִיאוּ לְעוֹלָם - צֵא וּלְמַד מֵאַתּוֹן
זֶה, שְׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פָתַח
פִּיהָ, רֵאָה דְּבָרֶיהָ.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בְּלָעַם
וְגו'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בָּלָק הִיָּה
חֶסֶם בְּכַשְׁפִּים יוֹתֵר מִבְּלָעַם, פֶּרֶט

בְּרִטְיָבָא, וְהִיא תְּבַת וְאַמְרַת, הֲלֹא אָנֹכִי אֲתוֹנֶךָ.
מִהֲכָא הָוָה לָּהּ לְמַפְתַּח, וְהִיא לֹא פָתְחָה אֶלֶּא
מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. וְאִי הָכִי, אָמַאי קָא טָרַח קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, לְמַפְתַּח פּוּמָה לְהֵנִי מַלְיָן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי בְּאַלְיָן מַלְיָן אוֹלִיפְנָא
דַּעַתָּא דְּבָלָעַם, דְּלֹאוּ כְדַאי הוּא לְמִשְׁרֵי
עָלִיהָ רוּחַ קְדָשָׁא, וְאוֹלִיפְנָא, דְּהָא לִית יְכִילוּ
בְּאַתְנִיָּה, לְאַבְאָשָׁא אוֹ (דף ר"י ע"א) לְאוֹטְבָא.
וְאוֹלִיפְנָא מֵהֵאֵי אֲתוֹן, דְּהָא לִית חִילָא בְּבַעֲרֵי
לְאַשְׁרָאָה עֲלִייהוּ דַּעַתָּא שְׁלִים. תָּא חֲזִי,
בְּלָעַם, בְּהִיָּה מְלָה דְאַתְנִיָּה, וּבְהִיָּה דַּעַתָּא
טַפְשָׁא לֹא יְכִיל לְמִיקָם. בְּדַעַתָּא עֲלָאָה עַל
אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְהֵאמֵר לְבָלָעַם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ. (במדבר כב) וְכִי
בְרִשׁוֹתֵי הָוָה לְמַעַבְד טב וביש. לאו.
דְּהָא בַעֲרִי לֹא מִתְנַהֲגֵן, אֶלֶּא כַּמָּה דְנַהֲגוּ לוֹן.
וְאֵף עַל גַּב דְּהִיָּה אֲתַנָּא בְּעַמְיָקְתָּא (ס"א בעקמא)
יְתִיר, לֹאוּ בְרִשׁוֹתָהּ הִיא, דְּהָא הוּא אֲטַעֲיָן לָּהּ
בְּחַרְשׁוֹי, וּבְרִשׁוֹתֶיהָ קִיָּמָא.

וַיֹּאמֶר בְּלָעַם לְאַתּוֹן כִּי הִתְעַלְלַתָּ בִּי. הָוָה לִיָּה
לְחִיָּיבָא מְנָה, וְהוּא אֲתִיב לְקַבְּלָא
טַפְשׁוֹתָא דְּמִלְּהָא, כְּדִין חִיָּיכוּ מְנִיָּה, וְאַתְקַלִּיל
בְּעִינֵיָּהּ, וַיִּדְעוּ דְּאִיהוּ שְׁטִיָּא. וּמָה אָמַר. כִּי
הִתְעַלְלַתָּ בִּי לוֹ יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדִי. אָמְרוּ, שְׁטִיָּא
דָּא אִיהוּ יְכִיל לְשִׁיצָאָה עַמִּין בְּפּוּמִיָּה, הִיָּךְ
לֹא יְכִיל לְשִׁיצָאָה לְאַתְנִיָּה, וְהוּא בְּעֵי חַרְבָּא.
וְאוֹלִיפְנָא, דְּלִית חִילָא בְּבַעֲרֵי לְאַשְׁרָאָה
עֲלִייהוּ רוּחָא אַחֲרָא, דְּאִי יֵימְרוּן בְּנֵי נֶשָׂא, אִי
יְמַלְלוּן בְּעִירִי, כַּמָּה דַּעַתָּא שְׁלִים יִפְקוּן
לְעַלְמָא, פּוּק וְאוֹלִיף מֵהֵאֵי אֲתַנָּא, דְּהָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲפָתַח פּוּמָה, חֲמִי מַלְוִי.

וַיְהִי בְּבִקְרָ וַיִּקַּח בָּלָק אֶת בְּלָעַם וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, בָּלָק חֶסֶם הָוָה בְּחַרְשִׁין, יְתִיר